

Magtubu to Pol li bij Galatnê Kwôlo kôl kwôli magtubu to Pol li hen

Elê arew subu pa dema Jésu Krist ré yêp tô na, bijé ka pôni bay uwôgeji Kêlt gwoluwa eraji kwôy sa môrji Turki bô emê wo Asi a. Kwôngêrji a bay ré uwôgeji Galatnê hen, sa môrji da nap Ankara na sa iyére to dami to Turki. Ka pôni bi bôrji sa Kwôlo Dôri wo *ôbi jé Pol uwôl béréri kirijna ôbi ôrij kergay ulê béré tori to têê wôo nap to têê subu hen (Jé lê bay jé 16: 6, 18: 23).

Nijba, cêgi Pol a menba, gawrê ka dângi era iyé Galatnê. Gawrê bay ka hen gelij bijé are kôl iyôn ba bay ayê bôo ka ré na Jubnê ré hen na, bay ré bi kwôlé sa tôo Jubnê kêm aɲ to kôl bay ré wal keɲ hen men. Kwo Pol ba, tôo toɲ walê keɲ hende to hen na, bij nap Kwôlo Dôri woɲ tiri wo Jésu Krist hen né. Hende li aɲ bay ayê bôo ka Galat yi limé kare. Kirijna Pol toy kwôlé bi wo hen a Epês a na, ka li môɲ ciré gey kwôlo janêri bay ka hen na, ôbi li magtubu to iyére biji.

Wô herap nap ka gey kwôlo janêri bay ka hen tô Kwôlo Dôri woɲ tiri hen na, Pol li are subu.

Ka tumô ba, ôbi kôl kwôlo gengij sari. Ôbi kôl kwôli ayê bôo wori, magtubu to bay derê tumô églis to Jérusalêm li biri kôl iyôn ba bay ayê bôo ka na Jubnê ré hen réé bê kwôlé sa tôo to Jubnê ré hen. Men, kwôlo yi perêrji a bay nap Piyêr gengij sa bê kwôlé sa magtubu hende to hen

men, kwôli dampare tori top *ôbi jé hen aṅ kôl mega wo jé bi wo hen na, ré na Kelma a ré biri (Sapitre 1-2).

Ka wôô ba, Pol dī tēri sa magtubu tôô to cay a aṅ kôl iyôṅ ba, kwôni ré uné gelê wô kibi bê kwôlê sa tôô to Jubnê ré, niṅba, wô kibi aṅga Jésu Krist li hen dī (Sapitre 3-4).

Ka subu ba, ôbi kôl deriṅ kibi kwôlê wori kôl iyôṅ ba, merêṅge sarṅge seṅge naṅ tôô aṅ bi Tini Emen dô tumôṅge. Wôsa Tunu a ré bê ermé wo gay gay hen bô gawra aṅ kwo tumô ba, na peré (Sapitre 5-6).

Eglisnê men, bay ayê bôô men bi toy kwôlê bi wo hen aṅ dege sara naṅ bôô pôn aṅ bi bay ré môriṅ sarji seṅge.

Dosé to Pol liji

¹ Nôbi Pol a jéṅ naṅ magtubu hende to hen béṅge hen. Henêṅge dô mega wo ené na *ôbi jé wo gawrê a ré jén né men, gawra wôni a ré era sa kôlen kwôli ré a men. Niṅba, ré na Jésu Krist naṅ Ibarna Emen wo bi Jésu ji si kamṅê hen, bay a jén aṅ déṅ mega *ôbi jé hen. ² Yêrnêna bay ayê bôô kêṅ ka mô naṅ en na nini daṅ kibriṅ jéṅ naṅ magtubu hende to hen biṅ églis kêṅ to yi sa iyé Galati a hen liṅji dosé aṅ kôlji iyôṅ ba: ³ Bi bô derê naṅ bô jalê wo Ibarna Emen naṅ kwo Kelma Jésu Krist baa naṅ ken. ⁴ En gey bi kené hôn dô wo Jésu Krist ré ay yiri biṅ temare wô derêna kibi tēriṅ lêrena naṅ bô geyé wo Ibarna Emen a aṅ bi dīré derêna kibi néé wo habiṅ wo

sa terare a nà wo haw hen. ⁵ Bi hini emê yi wô sa Emen kwôy naɲ kwini. *Amên, bi yi gelij hen iyônɲ.

Kwôlo Dôri wo Emen na pôn nêɲ hari

⁶ Bôn mênij damaɲ wô wo kirijna en déɲge aɲ menba, perañ cêgena na, ken dî tô Emen wo uwôgêɲge naɲ bô derê wo *Krist hen aɲ, menba, ken hena lew gey ari gelé ka đañgi ka bay kôl ré na «Kwôlo Dôri» men hen. ⁷ Tiri wori ba, Kwôlo Dôri wo đañgi ba, naɲ nijba, en kôl hen iyônɲ wôsa gawrê ka pôni dôyrêɲge aɲ gey bi ciré belé Kwôlo Dôri wo Krist hen lij kwo đañgi. ⁸ Ken toy, hena ré na nibay kaɲ bay jé ley, *mana wo derômarañ a ley, aɲa niné ulêɲge béré Kwôlo Dôri wo đañgi naɲ kwo na nini ulêɲge tumô nij hen na, en uwôl Emen bi ré tôm kwôni bi wo hen. ⁹ Mega wo na en kelêɲge tumô nij hen iyônɲ na, haw hen na hô kelêɲge têê pôn a sônɲ: hena kwôni wôni ré ulêɲge béré Kwôlo Dôri wo đañgi naɲ kwo na ken eɲge hen na, en uwôl Emen ré tôm kwôni bi wo hen.

¹⁰ Kwôlo en kôl hen na, gel wo ené woge na diné wo gawrê laba kwo Emen dî ba? Na diné wo Emen a ené woge dî. A hena ené woge na diné wo gawrê ba, ené yé mana wo Krist ré.

Pol li na iyeɲ a ré yij ôbi jé ba?

¹¹ Yênen, en kelêɲge Kwôlo Dôri wo en uwôl béréri béɲge hen na, na gawrê a ejeré ré. ¹² Wôsa na gawra wôni a kôlen kwôli Kwôlo Dôri bi wo hen né men, kwôni a gelen né a men, nijba, na Jêsu Krist a yêgê sari ben.

¹³ Na ken toy kwôli jé lêren wo cayi kirijna na en baj tô hara wo Jubnê tô hen men, lê wo na en lij églis to Emen bisipne hen men, masê wo na en mase bi ené mênêji hen a men. ¹⁴ Añ na en teberé Emen naj geré hara wo Jubnê damañ dê megên kaj bay eréren men, na en lêrê hara wo môpêrna damañ dêji añ a men.

¹⁵⁻¹⁶ Nijba, pa dema na ené yêñ tô na, Emen naj bô derê wori na dôren añ uwôgen bi ené li jé biri. Añ kirijna ôbi genge dîré gelen Kemari añ bi ené uwôl béré Kwôlo Dôri wori perê bîpé ka na Jubnê ré hen na, en engerij kwôni kwôlê wôni ré nij. ¹⁷ Men, en ô Jérusalêm a ligi kamañ ka na na, bay jé tumôn hen né, nijba, en hena ô bô emê wo Arabi a dema ené hô bulo hera Damas a tô. ¹⁸ Añ elê subu cêgê dema, ené ô Jérusalêm ô upé Piyêr bi niné ô gelij yirni tô. Añ en wôl naj dî wulê môj kibi bay. ¹⁹ En gel *ôbi jé wôni wo ðaŋgi ré, nijba, na *Jak woj yêni Kelma wona Jêsu a ené gili mera.

²⁰ Kwôlê bi wo en kôl hen na, en kelênge tumô Emen a, na kwôlê woj tiri.

²¹ Cêgi kergarjê iyé Piyêr a Jérusalêm a hen na, en ô Siri a men, Silisi a a men. ²² Nijba, wulê bi wo hen na, églis ka sa iyé Judé a na, bay na hônen né tô. ²³ Nijba, bay na toy na kwôlen kibi bîpé ka ðaŋné a mera. Bay kôlji iyôñ ba: «Gawra wo ca ba, na gelij turna gusij hen na, haw hen ôbi a hô ulê béré Kwôlo Dôri bi wo ôbi na mase

1:14 1: 14 Jé lê bay jé 8: 3, 22: 3-5, 26: 9-11 **1:15-16** 1: 15-16
 Jé lê bay jé 9: 3-6, 22: 6-10, 26: 13-18 **1:18** 1: 18 Jé lê bay jé 9:
 26-30 **1:19** 1: 19 Jé lê bay jé 15: 13

diré mênê hen.» ²⁴ Menba, bay ay kibi Emen wô anğa ôbi li nañ geré wupê hen.

2

Pol nañ megêri bay jé ka pôni Jérusalêm a

¹ Elê môj kibi pôrbu cêgê menba, en hô bul hô a Jérusalêm a. Barnabas a bèn men, en erañ nañ Tit kôbena a men. ² Herê wo en bul hô Jérusalêm a hen na, na Emen a kôlen bi ené hô. Añ kini dapare to nini dap pinini nañ bay derê tumô églis hen na, en dôrji tô béré Kwôlo Dôri wo en uwôl béreri perê bijné ka na Jubnê ré hen. En li hen iyôn wôsa en gey bi jé wo na en li hen men, kwo en li haw hen a men ré yi anğa beray ré.

³ Añ Tit woñ Grêk wo na baan erañ Jérusalêm a hen kôba, bay kôl ôbi ré wal keñ iyôn né. ⁴ Bi wo kamañ ka dî yirji môñ ciré na yênêrna hen, mase bi ôbi ré wal keñ hen. Gawrê bay ka hen iyôngi hen na, tôbe yirji perêrna môñ bay walé tô kirij iyôn bi ciré hônij tô merê wo nana mô sarna senge sa kibi bijnare to nana bijn nañ Jésu Krist hen, añ ciré lêna lij limé ka tôô to *Moyis. ⁵ Nini dji bay biyêni ré, nijba, nini dñubu sa têrni a. Kwôlo Dôri bi wo hen na, na tu kwôlê añ en gey bi ré yi nañ kini wô sarñge dîba, bi ré polij né.

⁶ Ka bay bôrji môñ ré na bay derê tumô kirij hen na, bay ay tôô to dañgi tôni ben né. Bijné bay ka hen na, dapare toji hende to hen dôlen nôbi ré, wôsa Emen bô na yi kwôni nô na mera ré. ⁷ Bijné bay ka hen bô mega wo Emen a ré

ben jé woŋ ulê béré bij bijné ka na Jubnê ré hen, mega wo ôbi na bij Piyêr yi ôbi ulê béré Kwôlo Dôri bij Jubnê hen iyôn men. ⁸ Wôsa Emen wo na bij Piyêr ré yi *ôbi jé wo gengiŋ sa Jubnê hen na, na ôbi a ben bi nôbi kôba, ené yi *ôbi jé wo gengiŋ sa bijné ka na Jubnê ré hen men. ⁹ Aŋ si *Jak naŋ Piyêr naŋ Ja ka bay bôrji môŋ damné ka églis hen kôba, bô mega wo jé wo ené li hen na, ré na Emen a ré bèn dôd kôbena. Menba, bay bu kôbrini nibay naŋ Barnabas lêni dosé aŋ gel wo ciré bij naŋ nini. Na hen iyôn a niné bij sara kêm wo nibay ba, niné erê lê jé perê bijné ka na Jubnê ré hen men, bay ba, ré ô perê Jubnê men. ¹⁰ Nijba, bay kelêni bi niné erem sa yênerni kaŋ bay nimré ka Jérusalêm a mera. Aŋ en ay kwôlé woji bi wo hen dô bôn a aŋ lij ariri.

Pol nay Piyêr Antiyôk a

¹¹ Kirija Piyêr sa bij Antiyôk a na, ôbi li dô ré aŋ en kôli tiri a tu bijné. ¹² Wôsa, pa dema bijné ka pônî ka Jak jôji hen ré sa tô na, Piyêr ôm are naŋ yênerna ka na Jubnê ré hen, nijba, kirija bijné bay ka hen saji bij menba, Piyêr dô yiri aŋ dê dê yi yênerna ka na Jubnê ré hen men, ôbi ôm are naŋ ci ré nij a men. Wôsa ôbi hariŋ yêneri Jubnê ka hena Jérusalêm a sa aŋ gey bi bijné ré wal keŋ hen. ¹³ Men, yênerni Jub kaŋ bay ayê bôô ka Antiyôk hen kôba, li na aŋaŋ harê mega bi wo Piyêr lij hen iyôn men, Barnabas kôba, dî bay dôôri uwôl tôrji a men. ¹⁴ Menba, kirija en gel mega wo jé lêreji bi wo hen ré bij

naŋ lê aŋga biŋ naŋ tu kwôlê wo Kwôlo Dôri hen ré na, en kôliŋ Piyêr tu biŋé iyônŋ ba: «Piyêr, jôbi ju na Jub menba, ju li are mega biŋé ka na Jubnê ré hen iyônŋ wô mi ba? Men, jé lêrem bi wo hen biŋ naŋ tôô to Jubnê ré a men. Wô mi a jeré gey bi biŋé ka na Jubnê ré hen ré li mega Jubnê iyônŋ ba?»

Na sa kibi ayê bôô a Jubnê naŋ biŋé ka na Jubnê ré hen ré uwônŋ gelê

¹⁵ Nabay nana Jubnê kaŋ déŋ dîba, nana biŋé ka hen ka hôn tôô to Emen né hen né. ¹⁶ Nijba, nana hôn mega wo kwôni ré derê tu Emen na wô bê wo ôbi bi bôri sa tôô to Moyis a hen ré, nijba, na wô kibi aŋga Jêsu li hen dî. Na ôbi á, nabay kôba nana biŋ bôrna sa Jêsu Krist a aŋ bi nana yiŋ biŋé kaŋ derôre tu Emen sa kibi aŋga *Krist li hen dîba, na sa kibi lê aŋga tôô to Moyis kôl nana li hen né. Wôsa na sa kibi lê aŋga tôô to Moyis kôl nana li hen a, kwôni ré yiŋ kwôni woŋ derôre tu Emen a ré. ¹⁷ A hena nana woge bi nana yé biŋé kaŋ derôre sa kibi biŋare tona naŋ Krist menba, nana li têriŋ mega biŋé ka na Jubnê ré hen ta men, hen ba gel wo Krist a ré lê a nana li têriŋ hen ba? Na hen iyônŋ né. ¹⁸ A hena ené hô li tôô to na en mêne hen hôriŋ ba, gel mega wo ené na ôbi đagê sa tôô hende to hen. ¹⁹ Na tôô to Moyis hende to hen a lê a ené yi mônŋ temay gawra iyônŋ hen, aŋ hende ôm san ré niŋ. Yi hen iyônŋ bi ené môriŋ tu geŋ wô sa Emen. Na hen iyônŋ a, ené ma naŋ Krist sa gurô tagelê hen. ²⁰ Aŋ bi hena ené mô tu geŋ ba, ré na nôbi a ré

merê naŋ sa yen hen né niŋ, niŋba, ré na Krist, a merê bôn a. Hena ené mô tu geŋ haw hen ba, na sa kibi bôn wo en ay biŋ Kema Emen wo geyen aŋ ay yiri biŋ temare wô san hen. ²¹ En kaŋ bô derê wo Emen li naŋ en hen né. Hena Emen né bô kwôni mega kwoŋ derôre wô bê kwôlê wori sa tôô to Moyis a na, Krist na ma déŋ iyôŋ.

3

Tôô to Moyis naŋ ayê bôô

¹ Ayi! kenbay Galatŋê ka ermé kwôlê woŋge naŋ hen. Na i a belé turŋge hen iyôŋ ba? Bi wo nôbi naŋ yen en geléŋge aŋga gengiŋ sa temay Jésu Krist sa gurô tagelê yi turŋge a tu wolé hen. ² En gey eŋgeréŋge kwôlê pôn. Na ken uwôŋ Tunu to Emen na wô sa lê aŋga tôô to Moyis kôl ré liŋ hen laba, na wô wo ken toy béré Kwôlo Dôri aŋ ken bi bôŋge sara hen dī ba? ³ Wô mi a turŋge ré jôriŋ né hen iyôŋ ba? Wô mi a kené ay tôri naŋ Tunu to Emen menba, haw hen ba, ken gey deré kibri naŋ néé woŋge niŋ ba? ⁴ Gusiŋ to ken geliŋ kê m hen na, ken bô mega wo ré na ani ré iyôŋ ba? Gusiŋ toŋge hende to hen a yé wo beray ré. ⁵ Kirija Emen béŋge Tunu tori men, liŋ giŋê perêŋge a a men hen na, na wô sa ken li aŋga tôô to Moyis kôl ré liŋ hen laba, na wô wo ken toy béré Kwôlo Dôri aŋ ken bi bôŋge sara hen dī ba?

⁶ Na hen iyôŋ a, magtubu to Emen ré kôl gengiŋ sa *Abraham kôl iyôŋ ba: «Ôbi na bi bôri sa Emen a, aŋa Emen na ré bôri mega kwôni woŋ

derôre hen sa kibi ayê bôô wori.» ⁷ Henênge mega wo ðijé ka ré bi bôrji sa Emen a hen na, bay a ré na kwôngê Abraham kañ tiri hen. ⁸ Magtubu to Emen na kôl ca tumô mega wo Emen né bé bi ðijé ka na Jubnê ré hen, ré yé ðijé kañ derôre tiri a wô sa kibi ayê bôô woji. Na ôbi á, magtubu to Emen hende to hen ré uwôl béré Kwôlo Dôri bi wo hen tumô ðij Abraham kôl iyôn ba: «Emen a terê kibri sa tô yé ðijé ka sa terare a nà kêm wô sa kem.» ⁹ Abraham na bi bôri sa Emen a añ Emen na tô kibri sari a. Añ Emen tô kibri sa ðijé kêm ka bi bôrji sari a hen, mega wo ôbi tôrij kibri sa Abraham a hen iyôn men.

¹⁰ Kwo ðijé kêm ka bi kwôlê sa tôô to *Moyis a, añ erem mega wo ciré yé kañ derôre sa kibi tôô hende to hen na, tômê ðu sarji. Wôsa magtubu to Emen kôl iyôn ba: «Kwôni wo bi kwôlê kwôy kwôy sa tôô to Moyis a kêm to lij bô magtubu a hen ré na, kwôlê ré ðiri.» ¹¹ Na tiri wo gawra a yé kwôni woñ derôre tu Emen a wô kibi tôô to Moyis ré. Wôsa lij bô magtubu to Emen na kôl iyôn ba: «Kwôni wo na kwoñ derôre tu Emen a sa kibi ayê bôô wori na, ôbi a merê tu geñ.» ¹² Tôô nañ ayê bôô na pôn né. Kwo tôô ba, lij bô magtubu to Emen a kôl hen iyôn ba: «Kwôni wo li are kêm ka tôô kôl ré lij hen na, ôbi a merê tu geñ na wô sa kibriji men.» ¹³ *Krist, ay yiri bi añ tômê ðu sari wô sarna añ ôbi derêna kibi tômê wo tôô a. Wôsa na lij bô magtubu to Emen

3:6 3: 6 Dé tô are 15: 6 **3:8** 3: 8 Dé tô are 12: 3, Rômê 4: 3,16 **3:10** 3: 10 Détéronôm 27: 26 **3:11** 3: 11 Habakuk 2: 4
3:12 3: 12 Lébitik 18: 5

a kôl iyôn ba: «Kwôni wo bay haari kabré gurô hen na, na kwo Emen tômni bi a hen.» ¹⁴ Yi hen iyôn bi terê kibi wo Emen na genge dîré terê sa Abraham a hen, bi ré yi wô sa ðîné ka na Jubné ré hen men sa kibi Jêsu Krist. Men, naa uwônîj Tunu to ôbi na genge dîré béna wô bê bôô wona sari a hen men.

Tôô to Moyis naŋ gengé wo Emen

¹⁵ Yênen, na ayê jé lê gawré ka sa terare a na gengîj naŋ kwo Emen ken gel. Hena kwôni na ré kôl kaŋni dî tôn nîj na, kwôni wo ðaŋgi nêem belé ré nîj men, nêem ulê kwôlê wôni sara ré nîj a men. ¹⁶ Na hen iyôn a, Emen na ré ayîj tôri biŋ Abraham wô aŋga dîré lê biri naŋ kwuŋgari hen. Magtubu to Emen kôl iyôn ba: «wô kwônŋgêri» mega wo ré na ðîné ka kwôni iyôn né. Nîjba, kôl iyôn ba: «wô kuŋgam» hen iyôn na, gel na wo ré kôl na kwôli gawra pôn, ôbi a na Krist hen. ¹⁷ Bô kwôlo en kôl hen ôbi a na: Emen na kôl kaŋni aŋ kwôli are bay ka ôbi kôliŋ kwôliji hen na, ré liŋ. Elê arew pôrbu naŋ tôre subu cêgê dema ôbi ré biŋ kam *Israyêl tôô tô. Nîjba, tôô a nêemê mênê kaŋni ka ôbi na kôl hen ré men, hende a nêemê mênê aŋga ôbi na genge dîré biŋ Abraham hen né a men. ¹⁸ Hena ré na wô bê kwôlê sa tôô a aŋa kwôni ré uwônîj aŋga Emen na genge hen na, gel wo ré na sa kibi aŋga ôbi na genge hen né. Nîjba, na sa kibi aŋga Emen na genge hen a ôbi ré tôriŋ kibri sa Abraham a hen.

3:13 3: 13 Détéronôm 21: 23

3:16 3: 16 Dé tô are 12: 7

3:17 3: 17 Sé nô 12: 40

19 Hena ré na hen iyôn ba, wô mi a Emen na ré dî tôô ba? Ôbi dî tôô hende to hen wô gelij bîné bi ré hônij anja ré bîj nañ bô geyé wori ré hen. Tôô hende to hen a yé hen iyôn kwôy gemij kunga Abraham wo Emen na ayij tôri gengij sari hen a sañ. Emen na bîj *manê ka derômarañ a na kôl kwôli tôô hende to hen añ gawra pôn a na ðebé derô bîné nañ Emen*.

20 Ôbi ðebé derô gawré na, gañ gañ ba, ðebe na peré gwogelé gawré wôô a, nijba, kirijna Emen na ay tôri bîj Abraham hen na, ôbi ðebé derôrji a na nañ, nijba, na ôbi nañ yiri a na kôlij Abraham mera.

Wô mi a tôô ré dîj ba?

21 Hen ba, gel wo tôô ré bîj nañ anja Emen genge ðiré bîj Abraham hen ré ba? Na tiri, hende bîj nañ are bay ka hen kwôy. Nijba, hena tôô to na ré bîj gawré mô tu geñ hen henañ ré ya ba, hende na ré lê añ gawré na ré yij kañ derôre tu Emen a. 22 Lij bô magtubu to Emen a kôl iyôn ba: Bîné kêm sa terare a nà ré na limé ka têrij. Yi hen iyôn bi Emen né bîj bîné ka ay bôrji hen anja ôbi na genge hen. Ôbi bîji hen iyôn na wô kibi anja Jêsu Krist li hen.

23 Pa dema kwôli ayê bôô ré ôm tô na, nibay kañ Jub ba, na tôô to Moyis a na emê sarni añ tôô hende to hen a na ðeréni lemnare kwôy wo Emen yêge sa Kwôlo Dôri wo gengij sa bê bôô sa Jêsu a. 24 Na hen iyôn a tôô hende to hen, na ré ôm sarni kwôy wo Krist sañ, añ bi niné yij

* 3:19 3: 19 Gawra wo magtubu kôl kwôli hen na, na Moyis.

gawrê kaṅ derôre tu Emen a sa kibi aṅga Jésus li hen. ²⁵ Nijba, haw hen wo kwôlo gengiṅ sa aṅga Jésus li hen ôm nij hen iyôṅ na, nibay kaṅ Jub ba, tôô to Moyis a derê tumôrni ré nij.

²⁶ Iyôṅ ba, na sa kibi ayê bôô wonṅe naṅ bijare to ken bij naṅ Jésus Krist hen a kenbay kê m kené yiṅ kam Emen hen. ²⁷ Na hen iyôṅ a, kenbay kê m ka na ken bij naṅ Krist sa kibi batêm tonṅe hen na, ken yi môṅ Krist hen iyôṅ men. ²⁸ Iyôṅ ba, na kelê iyôṅ ba: Kwo na Jub men, kwo nà na Jub ré men, kwo nà, na lema men, kwo nà na kema iyére men, kwo nà na iba men, to nà na iyore men ré nij. Wôsa kenbay kê m ken bij pôn sa kibi bijare tonṅe naṅ Jésus Krist. ²⁹ Hena kené na ðijé ka Krist ba, kena kwôṅgê Abraham, iyôṅ ba, ka uné aṅga Emen na genge ðiré béé hen.

4

¹ Na hô kelê kwôlê wo ené kôl hen naṅ gwosoyri wo ðaṅgi: kema woṅ ôbi emê cibré ibari na, na kwôni wo aṅga ibari bay ka hen kê m na kari. Nijba, hena ôbi ré baa kema tô ba, ôbi yi mega lema iyôṅ. ² Wôsa kwôy jéṅ sa to ibari na genge hen na, na ðijé ka ðaṅné a berê sari men, sa aṅga gengiṅ sari bay ka hen a men. ³ Nibay kôba, kirija na nini yi mega kamrê iyôṅ hen na, na nini na limé ka néé wo tunu to ôm sa kirij sa terare a nà hen. ⁴ Nijba, kirija wulê wo Emen na genge hen nê m nij menba, ôbi jo Kemari aṅ iyore a yêri aṅ tôô to *Moyis a emê sari men. ⁵ Men, bi ôbi ré sa jô sarni nibay

Jubɲê ka na nini mô tô tô to Moyis a hen aɲ bi niné yij kami Emen.

⁶ Men, bi ôbi ré gel wo kené na kamni na, Emen jo Tini Kemari sa mô bôrna a aɲ Tunu hende to hen uwôgeri «Iban, Iban.» ⁷ Iyôn nij ba, kena limé ré nij nijba, kena kamni. Mega wo kena kamni hen iyôn na, Emen a béɲge are kêm ka ôbi dī gem wô sa kamni hen.

Pol sun kwôli Galatɲê

⁸ Kirija na ken hôn Emen né tô hen na, na kena limé ka emen wo sa terare a nà wo na kwoɲ tiri ré hen. ⁹ Nijba, haw hen wo ken hôn Emen nij, réba haw hen wo Emen henêɲge nij hen men, menba, wô mi a kené hô hera aɲ bô geyé woɲge tô tunu to ôm sa kirij sa terare a nà to néere aɲ hen men, to na ani ré hen bi kené hô yé limé kaji sôn ba? ¹⁰ Ken toy, ken dī yerɲge damaɲ sa wulê wo pôni a men, sa geserê wo pôni a men, wulê wo pôni bô elê a men, sa elê wo pôni a a men. ¹¹ En sun gaɲ wô sarɲge wôsa merênê wo en merên wô sarɲge kêm hen na, na déɲ iyôn mera ba?

¹² Yênen, en uwôlêɲge bi kené yi môɲ nôbi hen iyôn men, mega wo nôbi kôba, na en yi mega kenbay hen iyôn men hen. Kirija na en môriɲ perêɲge a hen kôba, na ken lèn habij né. ¹³ Ken hôn wô mi a na ené derêɲge Kwôlo Dôri tumô kaɲ hen ba? Na wô sa kibi ômpare to na lèn hen. ¹⁴ Aɲ aɲ ômpare tiɲê hende to hen na, na na aɲga nééy sarɲge a nijba, na ken bôren mega ani ré, iyôn né nijba, ken lèn dô mega wo ené na mana wo derômaraɲ wo Emen

men, mega wo ené na Jésu Krist bi naŋ yiri iyôn a men. ¹⁵ Na ken li yi derê damaŋ menba, haw hen na mi a lê are ba? Wôsa en hôn wo tumô ba, na turnge kôba, na ken nê m terê ben. ¹⁶ Aŋ haw hen ba, ena ôbi bareŋge wô kwôlê woŋ tiri wo en kelêŋge kwôy kwôy hen ba?

¹⁷ Bijné bay ka kôl kwôlê woŋ benare gengiŋ sa Kwôlo Dôri hen dī yirji yerŋge a, niŋba, ermé woji na kwo dôri ré. Ermé woji ba na wô terêŋge kôben a aŋ bi kené yiŋ bijné kaji dī. ¹⁸ Na tiri, dé yi yi kwôni a damaŋ na, dô niŋba, bi na naŋ ermé wo dôri aŋ bi yi hen iyôn kwôy kwôy dība, na wô merê wo en mô naŋ ken hen mera ré. ¹⁹ Kamnen, en hô geliŋ gusiŋ damaŋ a wô sarŋge mega wo iyore geliŋ gusiŋ sa yê a hen iyôn. Na geliŋ gusiŋ hende to hen iyôn kwôy wo na hônij mega wo kené ay hal wo *Krist. ²⁰ Ermé wupê ba, en gey ré ené merê naŋ ken haw hende to hen aŋ ré ené iyêlêŋge derê naŋ tôn to dami wôsa en sun kwôlêŋge damaŋ.

Kwôlo gengiŋ sa si Agar naŋ Sara

²¹ Kenbay ka ken gey yé limé ka tôô to Moyis hen kôlêŋge, na ken toy kwôlo na liŋ bô magtubu tôô hende to hen a ré ba? ²² Na liŋ bô magtubu tôô hende to hen kôl iyôn ba: *Abraham na ré yê kamrê wôô. Kwo pôn yori ré na lômne to bay uwôgere Agar hen men, kwo pôn yori ré na môni iyére to bay uwôgere Sara hen men. ²³ Kwo yori na toŋ lômne hen na, hende yi kwoyri naŋ yijare, niŋba, kwo yori na môni iyére hen na, hende yi kwoyri na naŋ

yipare hare nijba, na sa kibi tôô to Emen na ay bijɪ Abraham*. ²⁴ Kwôli yébé bay ka wôô hen na, yi mega aɲɲaɲ gelé iyôɲ: yébé bay ka wôô hen na, en pôɲɲi gengiɲ bijare to yi kene wôô hen: Bijare to tumô hen na, na gengere naɲ Agar, tôre hena na sa keram wo Sinay a. Aɲ hende yê kamrê kaɲ limé hen. ²⁵ Hini woɲ Agar bi wo hen na, kôl na kwôli keram wo Sinay wo yi sa iyé Arabi a hen. Haw hen ba, hende yi mega Jérusalêm to kemnêɲgi iyôɲ wôsa Jérusalêm na lômne naɲ biɲé ka mô bôre a hen kêm. ²⁶ Nijba, Jérusalêm to derômaraɲ a yi mega yorna toɲ môni iyére iyôɲ. Jérusalêm hende to hen gengiɲ na sa Sara. ²⁷ Wôsa magtubu to Emen kôl iyôɲ ba:

«Li yi derê mini to kamnê naɲ hen.

Uwôl gura woɲ yi derê mini to yê lêrê sa pôn né hen

wôsa iyore to kurôre dère aɲ hen na, kamne a kwônê dê to kurôre geyre hen.»

²⁸ Yênen, iyôɲ ba, kenbay kôba, ken yêɲ na sa kibi tôô to Emen na ay hen mega Isak iyôɲ men.

²⁹ Tumô ba, kema wo bay yêri naɲ yipare hen na, geliɲ tu kwo bay yêri sa kibi Tini Emen hen gusiɲ, kemnêɲ kôba, yi mega hen iyôɲ men. ³⁰ Nijba, magtubu to Emen na kôl iyôɲ ba: «Dage iyore toɲ lômne hen naɲ kemare aɲ, wôsa ôbi nêem emê cibré naɲ kwo yori na toɲ môni iyére hen né.» ³¹ Iyôɲ ba, yênen, nana kam

* **4:23** 4: 23 Wôsa Sara na na to haali nijɲ men, yê wore na naɲ a men. **4:23** 4: 23 Dé tô are 17: 16 **4:27** 4: 27 Esay 54: 1 **4:29** 4: 29 Dé tô are 21: 9 **4:30** 4: 30 Dé tô are 21: 10

iyore to na lômne hen né, nijba, nana kam top mônia iyére hen dî.

5

Mênênge merê wo ken mô nañ sarŋge hen né

¹ *Krist derêna bô lemnare bi nana mô sarna senge tiri a men. Iyôn ba, ken debe sa têrŋge a dîba, ken hô ô yé limé hôriñ ré nij.

² Toyênge kwôlo nôbi Pol na kelênge hen: Hena kené bi bay walênge keñ ba, aŋga Krist na li hen kenbay ba, li nañ ken né. ³ En hô kelênge sôn kwôni wo bi bay wali keñ na, bi ôbi bi kwôlé sa tô to *Moyis a kê. ⁴ Kenbay ka ken woge kené yé gawrê kañ derôre tu Emen wô bê kwôlé woŋge sa tô to Moyis a hen na, ken kariñ na nañ Krist hen men, bô derê wo Emen kôba, ka upé ré nij a men. ⁵ Kwona nabay ka nana dî bôrna sa Emen a hen na, nana hôn wo ôbi ré bé nana yé biñé kañ derôre tiri a. Añ na sa kibi néé wo Tini wo li jé nañ geré wo ayê bô wona hen aña nana môriñ gemiñ wulê bi wo hen hen. ⁶ Mega wo nini biñ nañ Krist Jêsu hen iyôn na, nini hôn wo walê keñ, walê keñ ré kôba, ré na ani tu Emen a ré. Nijba, kwôni wo bi bôri sa Krist a añ geyiñ megêri a men na, na aŋga dôriñ Emen.

⁷ Na ken ô dô tô ayê bô woŋge a menba, na i a hera sa gusêrênge aña ré jerênge bê bôrŋge sa kwôlé woñ tiri a hen ba? ⁸ Ermé kwôlé woñ mênê kirij bi wo hen iyôngi hen na, hena na ligi Emen woñ ôbi uwôgêrŋge hen a né. ⁹ Gwosoy kwôlo pônia kôl iyôn ba: «Wubere ré dê iyôn kôba, ré wubu parin wo bay bulôn hen.» ¹⁰ Iyôn

hari kôba, en bi bôn sarnge a baa ya, mega wo nana bijn pôn nañ Kelma hen iyôn na, en hôn wo ermé wonge ré na pôn nañ kunjê, nijba, ôbi gusérênge bi wo hen na, ré na i i kôba, Emen a beréri.

¹¹ Yênen, kunjê nôbi ba, hena ené uwôl béré mega wo walê keñ ré na anğa dôri ba, wô mi a bay ré gelen gusijn sôn ba? A hena ré na hen iyôn ba, béré wo en uwôl gengijn sa Krist wo bay bééri sa gurô tagelê hen na, ré lê bô Jubnê ré tarji san a ré nij. ¹² En gey bi bijné ka dôyrênge añ kelênge kené wal keñ hen na, bi bay kôba, ré tô tôrji añ men.

¹³ Yênen, kwonje kenbay ba, Emen na uwôgênge bi kené mô sarnge senje. Iyôn ba, ken ay merê sa senje tonje hende to hen lij malare wô lij anğa bônge gey hen né, nijba, ken perijn yernge men, ken yi bay jé ka megênge men. ¹⁴ Kwôlê pôn nêñ day kwôlo yi bô tôto Moyis a hen kê. Kwôlê bi wo hen kôl iyôn ba: «Gey megam mega wo ju geyijn yem hen iyôn men.» ¹⁵ A hena jé lêrenge ré yi môn kwo tanare noni hen iyôn sa gederijn a men, sa lij yernge habré a men na, dénge tu melêné sa yernge a réba ka mênijn yernge.

Bi Tunu dô tumôrna dîba, doy anğa yi bôrna hen né

¹⁶ Bô kwôlo en kôl bi a na: bi jé lêrenge yi môn kwo Tunu toñ hendi bô bônê dôrijn tumôrnge hen iyôn. Na ôbi á, kené lij anğa bônge gey ré hen. ¹⁷ Na tiri, anğan kurônji yi bijn nañ kan

Tunu ré men, kap Tunu bij nap kap kurônggi ré a men. Wôsa Tunu nap kurônggi yi, na bijji ré. An gel wo kené lê anga bônge gey hen mera ré. ¹⁸ Nijba, hena Tunu toj hendi bô bôre ré dô tumônge na, ken mô tô tô to Moyis a ré nij.

¹⁹ Anğan kurônggi yi ka bijé li hen na, hônij dô bay a na: yijare toj iyôn a tôn hen men, ermé kwôlo habij men, lê anğan iyôn a tôn men, ²⁰ tibé kamrê men, tibé tunu to habij bi ré li nap ci men, bijé dôrij yirji men, napare men, terbére men, bô tarê men, lê janare men, karijare men, bijare nap ka gey kwôlê woji men, ²¹ tu bôre men, kwoyé men, lamê men, lê anga dangi ka habij ka yi mega bay ka hen a men. En kelênge haw hen mega wo na en kelênge tumô hen iyôn na, ka li are bay hen na, a ulê têrji bô *emê iyére to Emen né kwôy.

²² Nijba, jé lê wo Tunu a na: peré yi men, yi derê men, bô jalê men, ulê bôô men, lê derê nap bijé men, bô derê men, bôô pôn men, ²³ kalê jalê men, jerê yi sa lê anğan habij a men. Lê anga dôri bay ka hen na, tôô to Emen kap né. ²⁴ Kwo bijé ka na ka Jésus Krist hen na, yi mega wo bay ré bér jé lêriji wo kurônggi yi wo habij hen men, doy lê anga gay gay hen a men sa gurô tagelê iyôn. ²⁵ Mega wo Tunu béna nana mô tu gen hen iyôn na, bi hende dô tumônna sa jé lêrena a men. ²⁶ Na yénge bay uwôyrê yi ré men, na cibijge turna ré men, na lijge janare ré a men.

6

Na lijge nap yerna

¹ Yênen, hena kené uwôn kwôni perêrŋge a hen sa lê ani kani ka habiŋ na, kenbay ka Tunu to Emen dô tumôrŋge hen na, ken heraj naŋ dî geré wo dôri naŋ tôô to jali. En kelêŋge pôn pôn kêmbi i i kôba, bô dô wô wo ma ka lê habrê bi wo hen iyôn men. ² Engiŋge aŋga néy sarŋge a. Hena kené li hen iyôn na, ken li na tôô to *Krist hen. ³ Wôsa hena kwôni ré erem mega diré na kwo dami menba, na kwo dami bi wo hen né a men na, ôbi lam na yiri déŋ iyôn. ⁴ Bi i i kôba, kôbe jé lêri dô gel, a hena yiri ré yéri ba, na wô sa kibi jé lêri wori dîba, bi ay gengiŋ naŋ kwo megêri ré. ⁵ Wôsa i i kôba, a sa debé tumô Emen a naŋ jé lêri jé lêri.

⁶ Kwôni wo bay geli Kwôlo Dôri wo Emen hen na, bi ôbi ay kibi ari unéri kêmbiŋ ôbi geléri kwôlo Emen bi wo hen men. ⁷ Lamêŋge yerŋge ré, kwôni nêmbi wo a wôriŋ naŋ Emen né. Wôsa na aŋga kwôni ci a ré walé dîba, a walé ani ka dangi hôlmêrji a ré. ⁸ Kwôni wo li aŋgaŋ kurôŋgi yi ba, ôbi a uné sa kôbri gengiŋ sa aŋgaŋ kurôŋgi yi men. Bay a na temare. Niŋba, kwo li aŋga Tunu ba, têbê sa kôbri ba, na merê tu gep wo naŋ kwini hen men. ⁹ Iyôn ba, bi yerna iléna sa lê aŋga dôri a ré wôsa hena nana dî tô lê aŋga dôri baa ré na, wulêri a sa wo na uné aŋgaŋ sa kôbi ka dôri. ¹⁰ Iyôn ba, hena nana uwôn geré ba, na li derê naŋ biŋé kêmbi. Niŋba, kap bay ayê bôô ba, na li naŋ ci damaŋ a.

Gerŋé yêgê wo Pol yêge marji naŋ dosé to ôbi hô liji

11 Kwôlo ayijî tôri nà hen na, na nôbi a lê magtubu hende to hen naɲ kôben mega ken gel wo en talêrê kadem kadem hen. 12 Bijé bay ka gey perênge erenɲ bi kené wal kenɲ hen na, na ka gey gelé na yirji mera. Bay li hen iyônɲ wô wo bay ma ré gelijî tirji gusijî wô kibi temare to Krist kabrê gurô tagelê a men. 13 Bijé kaɲ bay walê kenɲ bay ka hen kôba, biji kwôlê sa tôô hende to hen a ré, nijba, bay li hen iyônɲ na wô uwôyrijî yirji wo kené gey naɲ ci sa walê kenɲ a iyônɲ mera. 14 Nijba, kunjê nôbi ba, hena ené di denɲôn ba, en di na wô sa kibi temay Kelma wona Jésu Krist sa gurô tagelê. Wôsa kunjê nôbi ba, sa kibi temay Jésu Krist hende to hen na, aɲga sa terare a nà yi môɲ temay are iyônɲ tun a men, nôbi en yi môɲ ené ma iyônɲ naɲ aɲga sa terare a nà men. 15 Na ôbi á, walê kenɲ, walê kenɲ ré kôba, na ani ré, nijba, aɲga dô ba, na wo nana yi ari dé Emen ka kôrbi. 16 Bijé kêɲ ka jé lêreji yi môɲ kwo en gelji haw hen iyônɲ na, bi bô jalê wo Emen naɲ berê tu ɲa tori baa naɲ ci piniji ré nijba, bi baa naɲ bijé ka Emen kêɲ men.

17 Wulê wo era baa tumô hen na, bi kwôni dôyren ré nijɲ, wôsa gusijî to en uwonɲ wô sa Jésu hen na, tilere baa yen a baa ya tô.

18 Yênen, bi bô derê wo Kelma wona Jésu Krist baa naɲ ken kêɲ. *Amên, bi yi gelijî hen iyônɲ.

Magtubu tôô top bijare to kôrbi
Kimré: Magtubu tôô top bijare to kôrbi New
Testament

copyright © 2007 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kimré

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9dff176-4e78-52cc-9acd-204efe85cf84